

держави. *Економічний вісник Переяслав-Хмельницького державного університету імені Григорія Сковороди*. 2015. Вип. 26/2. С. 392-397.

5. Мельниченко С. І. Державна фінансова політика соціально-економічного розвитку країни. *Вісник КНТЕУ*. 2015. №1. С. 12-22.

Рябоконт Олена Юрївна

ст. гр. Фзм-21, ТНЕУ

Науковий керівник - к.е.н., доцент Русін В.М.

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ У СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

Однією із основних умов досягнення довготривалих позитивних темпів зростання української економіки є активна діяльність держави у фінансовому забезпеченні інвестиційної діяльності через бюджетні важелі, які мають забезпечувати нарощення фінансових ресурсів через механізми бюджетних інвестицій та опосередковано сприяти скорочення непродуктивних державних видатків і відповідного збільшення чистих заощаджень у розпорядженні недержавних секторів економіки.

Для подальшого розвитку економіки країни та стабілізації фінансової системи, Україна потребує величезного обсягу бюджетних інвестицій. Разом з тим, система управління бюджетними інвестиціями в Україні має низку недоліків, зокрема – це відсутність чіткого визначення змісту державного інвестиційного проекту, що дозволяє виконавцям багатьох проектів уникати перевірки з боку громадськості; відсутність чіткого зв'язку між державними інвестиційними проектами і стратегіями розвитку на загальнодержавному і галузевому рівнях, що дало б змогу встановлювати пріоритети державних інвестиційних проектів; відсутність ефективного оцінювання проектів і процедур перевірки оцінки ефективності використання бюджетних коштів.

У результаті цього має місце значне недовиконання завдань державних інвестиційних програм, причому багато проектів залишаються незавершеними або їх реалізація затримується, а вартість проектів суттєво зростає. Наприклад, середня вартість бюджетних інвестиційних програм у будівництві в Україні приблизно на 23% вища, ніж у Німеччині, на 20% – ніж у Польщі та загалом на 22% – ніж у більшості країн ЄС, хоча витрати на оплату праці набагато нижчі в Україні [1, с. 85].

Негативними чинниками, що впливають на незадовільний рівень управління бюджетними інвестиціями і, відповідно, на ефективність реалізації бюджетних програм, є:

1. Відсутність структурованої та повної системи планування й управління бюджетними інвестиціями.

2. Відсутність чіткого інституціонального розуміння основ управління бюджетними інвестиціями, вигід від існування кращої системи і затрат та ризиків, притаманних існуючій системі реалізації бюджетних програм.

3. Відсутність погодженого юридичного визначення державного інвестиційного проекту, що зумовлює різні підходи до управління проектами. Це призводить до нечіткої і суб'єктивної класифікації та створює різні підходи до фінансування державних інвестиційних проектів.

4. Часта зміна урядом стратегії, що створює додаткові труднощі для установ, які впроваджують проекти і програми в умовах відсутності будь-якої визначеності.

5. Майже повна відсутність чіткої концепції встановлення цілей, орієнтованих на результати та підходи до економічної оцінки варіантів запропонованих бюджетних програм.

6. Корупція, що впливає на зменшення ефективності при виконанні державних інвестиційних проектів та призводить до збільшення незапланованих затрат на реалізацію бюджетних програм.

7. Плинність кадрів державної служби, що створює інституціональну нестабільність, яка обмежує побудову реальної спроможності щодо ефективного управління державними інвестиційними проектами в найближчому майбутньому.

8. Низький рівень виконання запланованих капітальних витрат, що відображає слабкість системи управління бюджетними інвестиціями і, відповідно, недостатню спроможність правильно планувати надходження і капітальні витрати [1, с. 86].

Для нівелювання зазначених недоліків Україна потребує термінових заходів.

Насамперед, уряд має чітко визначити характер державних інвестиційних програм і проектів на основі юридично закріплених норм, так щоб усі проекти, що фінансуються з бюджету, а також через державно-приватні партнерства, проходили належну оцінку та відбір до впровадження [2, с. 87]. Необхідно розглянути питання розроблення інструменту середньострокового стратегічного планування інвестицій, що

має пов'язати державні інвестиційні програми зі стратегіями розвитку на загальнодержавному і галузевому рівнях. Окрім того, організації, що пропонують проекти, повинні нести за них повну відповідальність, від їх підготовки та подання до реалізації. Уряд має забезпечити адекватний інституційний потенціал і необхідні людські ресурси, оскільки належна наявність висококваліфікованих фахівців і навчання є важливими для таких центральних установ, як Міністерство економічного розвитку і торгівлі та Міністерство фінансів України, а також для інших урядових установ, що започатковують і впроваджують державні інвестиційні проекти.

Проведене дослідження дає підстави для висновку, що діючий механізм державного фінансування інвестиційної діяльності є вкрай незадовільним. Він не відповідає сучасним вимогам, гальмує соціально-економічний розвиток, оскільки не сприяє якісному відбору пріоритетних інвестиційних проектів, не зосереджує обмежені бюджетні ресурси, виділені на інвестиційні програми (проекти), на пріоритетних цілях проведення модернізації економіки та досягнення стратегічних завдань суспільного розвитку.

Для виправлення ситуації необхідно докорінно змінити підходи у сфері управління державною інвестиційною діяльністю. Інвестиційні програми (проекти) мають бути тісно пов'язані з інноваційним розвитком вітчизняної економіки, забезпечувати створення, приріст або оновлення основних фондів, досягнення соціального та екологічного ефекту, зростання прибутку (доходу) тощо [3, с. 59].

Реалізувати цю мету можливо за умов:

- врегулювання на законодавчому рівні поняття «бюджетні інвестиції», що дасть можливість чітко структурувати та ідентифікувати бюджетні видатки;
- дотримання прозорого конкурсного відбору інвестиційних програм (проектів);
- усунення бюджетних порушень і неухильного виконання всіма учасниками бюджетного процесу законодавчих та нормативно-правових норм, які регулюють питання інвестиційної діяльності;
- направлення бюджетних інвестицій тільки у пріоритетні сектори економіки;
- фінансування переважно об'єктів з високим ступенем будівельної готовності;

– посилення відповідальності розпорядників коштів за ефективність використання бюджетних інвестицій.

Бюджетні кошти мають направлятися виключно у найбільш ефективні, соціально значимі сфери, зокрема, для створення нових робочих місць, забезпечення працівників роботою і заробітною платою, наповнення споживчого ринку товарами і послугами. Бюджетні інвестиції мають не розпорошуватись, а навпаки, концентруватися на стратегічних напрямках, передусім, забезпечувати реструктуризацію економіки для підвищення рівня її конкурентоспроможності, що спричинить у майбутньому економічне зростання, зміцнення української економіки на внутрішньому ринку та вихід на зовнішні ринки. При цьому мають бути закладені основи державної інвестиційної політики, яка здатна забезпечити адекватне реагування держави на найважливіші виклики, у тому числі, пов'язані зі світовими кризовими процесами, тенденціями економічного розвитку – глобалізацією і постіндустріальною модернізацією. За таких обставин ключовим завданням має стати випереджальне нарощування державних інвестицій, що засвідчить покращення ділової активності в державі, а також буде потужним імпульсом економічного зростання.

Зазначені нами напрями ефективного використання бюджетних важелів у інвестиційному процесі мають стати концептуально важливим інструментом реалізації фінансової політики держави в сприянні економічного зростання на основі проведення модернізації економіки держави й підвищення її конкурентоспроможності на світових ринках.

Література:

1. Рожко О. Бюджетні інвестиції та ефективність бюджетних програм. *Світ фінансів*. 2013. № 4. С. 80-88.
2. Гриценко Л. Л. Взаємодія держави і бізнесу в контексті реалізації державної інвестиційної політики: монографія. Суми: Університетська книга, 2013. 327 с.
3. Радіонов Ю. Д. Проблеми реалізації бюджетних інвестицій. *Економіка України*. 2015. № 2(639). С. 48-60.

Світлик Дмитро Олександрович

ст. гр. ФМ-21, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Горин В.П.